

Anita Begić

Filozofski fakultet u Mostaru, Katedra za socijalni rad , Bosna i Hercegovina
begić.anita@gmail.com

Ilija Krišto

Centar za socijalni rad, Tomislavgrad, Bosna i Hercegovina

Prikaz skupa

II. Međunarodna znanstvena konferencija „Dijete u fokusu – multidisciplinarni pristup“ Mostar, 7. - 8. listopada 2021.

Ova zanimljiva knjiga objavljena je prvi put 2018. godine u izdanju Zavoda za javno Druga Međunarodna znanstvena konferencija „Dijete u fokusu – multidisciplinarni pristup“ održana je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru 7. i 8. listopada u organizaciji Studija socijalnog rada, u okviru Dječjeg tjedna. Na konferenciji su sudjelovala 73 znanstvenika i stručnjaka te 15 članova programskog vijeća iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Srbije, Crne Gore, Makedonije, Slovenije i Švedske. Konferencija je pokušala dati odgovore na pitanja: Kako pandemijska kriza utječe na prava djeteta? Kako zaštititi djecu i reagirati na pojavu cyberbullyinga u novom normalnom vremenu? Kako razumjeti mentalno zdravlje djece? Kako različiti (medicinski, socijalni, psihološki, odgojni) terapijski pristupi mogu unaprijediti oporavak od traumatskih događaja? Kako se profesionalci suočavaju sa stresom u radu s djecom?

Na konferenciju su pristigla 43 rada koja su prezentirana u tematskim panelima: Socijalni rad s djecom u vrijeme pandemije COVID-19; Obiteljsko-pravna zaštita djece; Djeca s poteškoćama u razvoju; Poremećaji ponašanja kod djece i rad s djecom u vrijeme pandemije COVID-19; Djeca u kontaktu sa zakonom; Izazovi odgoja i obrazovanja djece; Djeca i mentalno zdravlje s naglaskom na COVID-19 razdoblje i Djeca i mediji za vrijeme pandemije COVID-19.

Prvoga dana konferencije plenarna predavanja održale su prof. dr. Dubravka Hrabar, redovita profesorica s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu pod naslovom Prava djece pred suvremenim izazovima – djeca kao cilj ili kao sredstvo? i prof. dr. Irma

Kovčo –Vukadin, redovita profesorica s Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu pod naslovom *Cyberbullying u novom normalnom vremenu: globalna i regionalna perspektiva*.

Profesorica Hrabar je kazala da se protekom vremena pojedine odredbe Konvencije o pravima djeteta danas pokazuju manjkavima u odnosu na izazove koji stoje pred djecom, a koji se nisu mogli ni zamisliti u vrijeme njezina donošenja. U svome predavanju je navela da je pedocentristički pristup i dalje prihvatljiv ukoliko je uravnotežen i shvaćen za dobrobit djeteta, no s obzirom na lažne i hipokrizijske pristupe, mnogo se toga danas čini u ime djece, a u stvari protiv njih samih i njihovih prava i interesa, nerijetko stavljajući roditelje i njihovu odgojnu ulogu u drugi plan. Najbolji interes djeteta kao jedno od četiriju načela Konvencije o pravima djeteta i dalje stameno stoji kao brana pred nasrtajima odraslih i dosad nije pronađen bolji instrument koji čuva djecu i njihovo djetinjstvo. Profesorica Hrabar vrlo opasnim drži globalizaciju pod čijim se geslom šire i negativni utjecaji rodne ideologije. Naglašava da je važno prepoznati taj novi način kršenja različitih djetetovih prava i da ljubomorno treba čuvati i poštovati kulturni identitet prostora na kojima živimo. Globalizacija iskrivljuje standarde Konvencije o pravima djeteta zanemarujući činjenicu da je Konvencija jednako vrijedna i važna za svako dijete – u megapolisima, na selima, u blatnim nastambama ili neprohodnim prašumama. Izazovi su samo drugačiji. Profesorica Hrabar kazala je: "Tzv. rodni pristup nezaustavljivo se širi u sva područja društvenog života, istiskujući roditelje iz obrazovnog sustava, namećući totalitarni način razmišljanja i ostracizam prema neistomišljenicima. U ime plemenitih ciljeva (primjerice borbe protiv obiteljskog nasilja) iskrivljuje se smisao pojedinih prava djeteta i njegove (ograničene) autonomije volje, zlorabljujući povjerenje koje dijete ima u odrasle osobe". Po njenom mišljenju suvremeni izazovi skriveni su, pored rodne ideologije i zapadnjačke globalizacije, u materijalizaciji svega, iskorištavanju djece od strane odraslih, pretilosti djece, psihičkim smetnjama razne etiologije, sve većoj ovisnosti o različitim supstancama.

Drugo plenarno izlaganje održala je prof. Irma Kovčo-Vukadin pod naslovom *Cyberbullying u novom normalnom vremenu: globalna i regionalna perspektiva*. Profesorica Kovčo - Vukadin dala je kritički osvrt na samu konceptualizaciju pojma (kako na globalnoj, tako i na regionalnoj razini), prikazala metodološke izazove u prevalencijskim i znanstvenim istraživanjima problema i osvrnula se na aktualne spoznaje u odnosu na ovu temu u kontekstu pandemijskih uvjeta življenja. Profesorica Kovčo je navela: "Pandemija uzrokovana koronavirusom (Covid-19) značajno je utjecala na živote ljudi diljem svijeta. U odgovorima na svjetskoj razini vrlo brzo su prepoznate određene skupine koje spadaju u tzv. ranjive skupine koje iziskuju posebnu pozornost u smislu pažljivog promišljanja anti-pandemijskih mjera i njihovih negativnih posljedica". Jedno od značajnih konvencijskih prava djece je pravo na

život bez nasilja. Cyberbullying predstavlja jedan od oblika nasilja prema djeci koji je značajan globalni problem. Život djece diljem svijeta je u pandemijskim uvjetima života (posebice u razdobljima lockdowna) u značajnom opsegu „preusmjeren“ u online prostor, kako zbog obrazovnih potreba, tako i zbog zadovoljavanja drugih potreba djece (npr. druženja i zabave). Činjenica veće količine dnevnog korištenja različitih online sadržaja i formata navela je brojne znanstvenike, stručnjake i praktičare na razmišljanje o povećanim rizicima od različitih oblika online viktimizacije kojima su djeca izložena u online prostoru unutar kojega značajno mjesto pripada i cyberbullyingu.

Drugoga dana konferencije “Dijete u fokusu” plenarna izlaganja imale su prof. dr. sc. Gordana Buljan-Flander, psiholog i psihoterapeut pod naslovom *Između dvije vatre – Dijete u razvodu roditelja* i Lilja Cajvert, socijalna radnica i supervizorica iz Švedske.

Profesorica Buljan-Flander istaknula je kako da stručnjaci i sustav u cjelini postanu dio rješenja, a ne problema, kako da na vrijeme prepoznaju rizike i djeluju u najboljem interesu djece. U svome predavanju je kazala: “Razvod ili razdvajanje roditelja pogađa velik broj djece i mladih, a procjenjuje se da je svaki treći razvod roditelja visokokonfliktan, odnosno da se sukob roditelja s vremenom ne smanjuje, nego se nastavlja ili čak osnažuje. Istraživanja i klinička praksa dosljedno upozoravaju na rizike od emocionalnog zanemarivanja i zlostavljanja djece u visokokonfliktnim roditeljskim odnosima, što u fokus sustava obično dolazi uslijed njihovog razvoda”. Uvjeti globalne pandemije djeluju na povećanje stope razvoda, nasilja u obitelji te zlostavljanja i zanemarivanja djece, tako da je ova tema danas više aktualna nego ikad prije. Posljedice emocionalnog zlostavljanja i zanemarivanja jednake su kao i posljedice drugih oblika zlostavljanja, kratkoročno, dugoročno, pa i transgeneracijski, te uključuju brojne negativne ishode za mentalno zdravlje i sve aspekte funkcioniranja djece”.

Supervizorica s dugogodišnjim iskustvom koja je uvela superviziju na prostore bivše države Lilja Cajvert održala je predavanje pod naslovom *Procesna supervizija stručnjaka koji rade sa djecom, mladima i obiteljima*. Ukazala je sudionicima konferencije na značaj procesne supervizije za stručnjake koji rade s djecom, mladima i obiteljima, predstavila je moguće načine na koje im supervizija može pomoći, te supervizijske metode koji su se pokazali najučinkovitijima.

Konferencija je održana u online okruženju tijekom dva dana. Završena je interaktivnom radionicom za primjenu metode *Taping* koju je na radionici predstavila Sara Pong, psihoterapeut i supervisor iz Švedske. *Taping* je jedna od zanimljivijih terapijskih metoda u procjeni i terapiji s djecom, predstavljen na Konferenciji. *Taping* je vizualna i praktična metoda za razgovor s djecom o teškim temama. Metoda koristi igru, ljepljivu traku i figure koje olakšavaju djeci da izraze svoje mišljenje.

Konferencija je rezultirala sljedećim odgovorima i općim zaključcima:

- Za vrijeme trajanja pandemije došlo je do zloupotrebe dječjih prava te se nameće pitanje je li došlo vrijeme za intervenciju u Konvenciju o pravima djeteta?
- Rezultati postojećih istraživanja ukazuju na nepostojanje jednoznačnog odgovora na pitanje kako je pandemija utjecala na cyberbullying te je potrebno provesti daljnja kvalitativna istraživanja u kojima će se čuti mišljenje djece.
- Pandemija je negativno utjecala na mentalno zdravlje djece.
- Pored multidisciplinarnog pristupa djeci koji omogućava donošenje objektivne procjene su i kreativne terapijske metode koje uključuju igru i omogućuju djeci lakše izražavanje emocija i mišljenja.
- Stručnjacima u radu s djecom je potrebno osigurati supervizijsku podršku.

Specifični zaključci i praktične implikacije proizašli iz tematskih panela konferencije:

- U odgojno-obrazovnom sustavu zabilježen je porast broja djece s teškoćama u razvoju i stigma učenika s teškoćama u razvoju u posebnim razrednim odjelima. Uočen je porast ponašajnih i psihofizičkih poremećaja kod djece s teškoćama u razvoju zbog otežanog pristupa obrazovanju. - Za podizanje kvalitete života i osiguranje multidisciplinarnu psihosocijalnu podršku djece s teškoćama u razvoju i njihovih obitelji, od izuzetnog je značaja senzibilizacija čitavog društva za njihove potrebe. U odgojno-obrazovnom sustavu potrebno je uključiti socijalne radnike. Socijalni radnici i drugi stručnjaci u školama i izvan nje, trebaju kontinuirano raditi na prevenciji problema u ponašanju kod djece, poticanju zdravog razvoja, ostvarivanju prava djece.
- U socijalnom sustavu evidentirani su problemi djece migranata. Identificirane su manjkavosti postupaka za izražavanje mišljenja djeteta u svim postupcima u koje je dijete uključeno, te potreba za razvojem novih metoda rada u socijalnom radu koje uključuju temeljna načela socijalnog rada poput ljudskih prava, socijalne pravde, uključenosti i poštivanja djeteta, zastupanja, participacije i osnaživanja za mobilizaciju vlastitih kapaciteta. Potreban je rad na razvoju novih kompetencija socijalnih radnika i drugih stručnjaka za rad s djecom. Potrebno je raditi na provođenju sveobuhvatnih politika koje štite prava migranata i osiguravanja primjene njihovih prava.
- U zdravstvenom sustavu identificiran je značajan negativan utjecaj pandemije na porast anksioznosti i depresije kod djece kao i kod visoko konfliktnih razvoda roditelja na ponašanje i mentalno zdravlje djece. Također se postavilo pitanje etičnosti primjene cjepiva kod djece i odraslih koji se pozivaju na konflikt savjesti u odnosu na sastav cjepivenja.

- U području medija, pored ugrožavanja prava na privatnost djeteta u javnosti identificirana je i pozitivna strana medija i korištenja novih komunikacijskih tehnologija u pogledu omogućavanja kontakata djeteta s roditeljima koji su u penalnom sustavu, razvodu ili u ustanovama socijalne skrbi.

Konferencija je završena usaglašenim zaključkom da je u sustavnom pristupu rada s djecom važan holistički multidisciplinarni pristup koji obuhvaća sve dimenzije dječjeg razvoja: kognitivnu, psihološku, socijalnu i duhovnu. Na taj način možemo razvijati otpornost kod djece kao preventivni i zaštitni faktor u suočavanju s različitim rizicima djetinjstva. Znanstvene konferencije posvećene djeci potrebno je kontinuirano provoditi i na taj način dati doprinos u zaštiti dječjih prava.